

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж МНУ

імені В.О. Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»**

освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

галузь знань

07 Управління та адміністрування

спеціальність

072 Фінанси, банківська справа, страхування

та фондовий ринок

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Подгорна Алла Олександрівна, викладач першої категорії циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В. О. Сухомлинського»

 Алла ПОДГОРНА

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради Олена САХАРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість годин –135 год.	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова
	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Ступінь освіти: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		30 год.
		Практичних занять
		50 год.

Мова викладання – українська

Електронна адреса дистанційного курсу на платформі Human -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Бюджетна система» є формування базових знань з організації та функціонування бюджетної системи і проведення бюджетної політики держави.

Завдання курсу полягає у:

- вивченні історичних процесів зародження, становлення та розвитку бюджетних відносин в Україні та окремих зарубіжних держав;
- засвоєнні теоретичних основ формування і використання бюджету держави;
- розуміння засад бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи держави;
- формуванні теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків;
- оволодінні методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави;
- формуванні знань з питань державного кредиту та управління державним боргом.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями та результатами навчання:**

Інтегральна компетентність (ІНК):

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.

СК 9. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи страхування та фондового ринку.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Програмні результати навчання (РН)

РН3. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН6. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

РН 15. Виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань

3. Передумови для вивчення дисципліни:

«Основи економічної теорії», «Статистика», "Економіка підприємств", "Історія економіки та економічної думки", «Фінанси».

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави

Історичні аспекти виникнення бюджету. Еволюція бюджетних відносин на території українських земель.

Функції держави як визначальний чинник формування бюджету. Державний бюджет як економічна категорія. Взаємозв'язок бюджету з іншими економічними категоріями. Місце і роль бюджету в системі фінансових відносин. Бюджетна централізація ВВП та її об'єктивні межі. Тенденція зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції. Забезпечення оптимальних пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП. Соціально-економічна сутність, призначення та роль бюджету у забезпеченні сталого розвитку держави. Функції держави як визначальний чинник формування бюджету.

Функції бюджету як економічної категорії, їхня характеристика, взаємозв'язок і особливості прояву в умовах ринкових відносин. Місце і роль бюджету в системі фондів грошових коштів. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки. Місце і роль бюджету у фінансовій системі України. Державний бюджет як центральна ланка фінансової системи. Функції бюджету, їх характеристика.

Бюджетна політика Української держави, її особливості та значення. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика держави в ринкових умовах господарювання.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави

Місце і роль державного бюджету в системі фінансових планів. Державний бюджет як основний фінансовий план. Взаємозв'язок державного бюджету з іншими фінансовими планами України. Відмінності між бюджетом як фінансовим планом та бюджетом як економічною категорією. Правовий характер бюджету, його чинники. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної і міжнародної політики держави. Поточний бюджет. Бюджет розвитку місцевих бюджетів.

Сутність, принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання. Бюджетне планування як складова частина фінансового планування. Місце і роль бюджетного планування у системі соціально-економічного планування в Україні. Етапи та методи бюджетного планування. Основи побудови Державного бюджету України. Бюджетний період. Баланс бюджету.

Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України

Стан бюджету: рівновага доходів і видатків, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит. Фактори, які впливають на стан бюджету. Характер бюджетної політики залежно від стану бюджету. Бюджетні повноваження учасників бюджетного процесу. Бюджетні повноваження Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради АРК, Ради Міністрів АРК, обласних та районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських, селищних та сільських рад.

Стан бюджету: рівновага доходів і видатків, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит. Фактори, що впливають на стан бюджету. Бюджетний дефіцит, його сутність, причини виникнення, соціально-економічні наслідки, джерела фінансування, шляхи та методи подолання. Бюджетний дефіцит, його сутність, причини виникнення, соціально-економічні наслідки. Економічна природа і види дефіциту бюджету. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Класифікація фінансування бюджету за типом кредитора та боргового зобов'язання.

Тема 4. Бюджетний процес: теоретичні та організаційні засади

Бюджетний процес в Україні, його суть, особливості і стадії. Принципи організації бюджетного процесу. Поняття бюджетного періоду. Обставини, за яких може бути змінено бюджетний період. Бюджетний регламент, його зміст, завдання та засади побудови.

Учасники бюджетного процесу та характеристика їхніх функцій. Розпорядники бюджетних коштів, їхня класифікація, права та обов'язки. Сутність та види технологій бюджетування. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі та характеристика його складових. Учасницьке (партиципаторне) бюджетування та його ознаки. Гендерно

орієнтоване бюджетування і його характеристика. Прозорість та участь громадськості у бюджетному процесі. Бюджетний процес в зарубіжних країнах.

Тема 5. Бюджетний процес на державному рівні

Складання, розгляд і схвалення Бюджетної декларації. Характеристика інформації, яка міститься у Бюджетній декларації. Органи державної влади, які залучаються до підготовки Бюджетної декларації. Складання проекту Державного бюджету України. Характеристика інформації, яка міститься у проекті державного бюджету. Бюджетний запит та порядок його складання. Розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України. Організація виконання державного бюджету. Складання і затвердження бюджетного розпису.

Роль, завдання і функції Міністерства фінансів України у процесі виконання бюджетів. Виконання дохідної частини бюджетів і роль органів Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України та Державної митної служби України у процесі виконання бюджетів.

Бюджетні призначення та асигнування, їхня характеристика. Організація здійснення видатків бюджетів. Функції органів Державної казначейської служби України і фінансових органів у процесі виконання видаткової частини бюджетів.

Підготовка та розгляд звіту про виконання державного бюджету.

Тема 6. Бюджетний процес на місцевому рівні

Порядок складання та розгляд прогнозу місцевого бюджету. Основні положення прогнозу місцевого бюджету. Складання проекту місцевого бюджету. Рішення про місцевий бюджет та характеристика інформації, яка міститься у проекті рішення про місцевий бюджет. Розгляд проекту та прийняття рішення про місцевий бюджет

Організація виконання місцевого бюджету. Характеристика стадій виконання місцевого бюджету. Роль місцевих фінансових органів, органів Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України та Державної митної служби України у процесі виконання місцевих бюджетів.

Підготовка та розгляд звіту про виконання місцевого бюджету.

Тема 7. Система доходів бюджету

Соціально-економічна сутність та класифікація доходів бюджету держави. Методи та джерела формування доходів бюджету держави. Склад та види доходів Державного бюджету України. Склад та види доходів місцевих бюджетів. Порядок розподілу доходів між окремими ланками бюджетної системи.

Планування доходів державного та місцевих бюджетів.

Тема 8. Система видатків бюджету.

Видатки бюджетів, їх соціально-економічна сутність, класифікація, принципи і порядок розподілу між окремими ланками бюджетної системи України. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб сталого розвитку держави та регіонів.

Склад і структура видатків Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Бюджетне фінансування: економічна сутність та принципи. Кошторис як основний фінансовий план бюджетної установи. Порядок складання і затвердження кошторисів бюджетних установ.

Тема 9. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів

Сутність, мета та організація міжбюджетних відносин в Україні. Суб'єкти міжбюджетних відносин. Бюджетне регулювання, його необхідність та особливості здійснення. Завдання бюджетного регулювання. Види та методи бюджетного регулювання.

Види міжбюджетних трансфертів та їхня характеристика. Дотації та порядок їх розрахунку.

Склад бюджетних субвенцій та особливості їх надання

Тема 10. Видатки бюджету на економічну діяльність

Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. Форми державного впливу на розвиток економіки. Регуляторна політика і

бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки.

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Відомча система фінансування та фінансування інвестиційних проектів. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів за рахунок цільових державних позик Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного та місцевих бюджетів на економічну діяльність. Бюджетне кредитування економіки.

Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного та місцевих бюджетів на науку.

Тема 11. Видатки бюджету на агропромисловий комплекс

Напрями фінансування із державного бюджету підприємств АПК, пільгове кредитування, оподаткування.

Тема 12. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Соціальні видатки бюджету як відображення соціальної політики держави. Типи соціальної політики та їх вплив на обсяги бюджетною фінансування бюджетних видатків. Склад соціальних видатків: видатки на соціальний захист, соціальне забезпечення і соціальну сферу. Соціальне медичне страхування, їх роль у реалізації соціальної політики її вплив на обсяги бюджетного фінансування соціальних видатків.

Форми й види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основа кошторисного фінансування.

Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного та місцевих бюджетів на соціальний захист населення.

Видатки державного та місцевих бюджетів на освіту.

Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного та місцевих бюджетів на охорону здоров'я.

Видатки державного та місцевих бюджетів на духовний і фізичний розвиток.

Тема 13. Видатки бюджетів на освіту

Видатки бюджетів на загальну середню освіту. Видатки бюджету на утримання закладів культури і мистецтва. Видатки бюджету на розвиток фізичної культури і спорту.

Особливості бюджетного фінансування соціального захисту та соціального забезпечення. Система соціального страхування.

Тема 14. Видатки бюджетів на реалізацію управлінської та оборонної функцій держави

Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного та місцевих бюджетів на органи державної влади та місцевого самоврядування.

Видатки державного бюджету на оборону.

Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного бюджету на забезпечення громадського порядку, безпеки і судової влади

Тема 15. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Організація здійснення державних та місцевих запозичень.

Планування видатків бюджетів на обслуговування державного та місцевого боргу.

Порядок здійснення платежів з обслуговування і погашення державного та місцевого боргу.

Борговий портфель держави: управління ризиками та оптимізація структури.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лек.		пр.р.	с.р.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Розділ 1. Основи бюджетної системи				
Тема 1. Вступ. Сутність, призначення і роль бюджету держави	7	2	2	3
Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	7	2	2	3
Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	11	2	4	5
Розділ 2. Бюджетний процес				
Тема 4. Бюджетний процес: теоретичні та організаційні засади	9	2	2	5
Тема 5. Бюджетний процес на державному рівні.	7	2	4	3
Тема 6. Бюджетний процес на місцевому рівні	11	2	4	3
Розділ 3. Структура бюджету				
Тема 7. Система доходів бюджету	17	2	4	5
Тема 8. Система видатків бюджету.	7	2	4	3
Тема 9. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів	7	2	4	3
Розділ 4. Видатки бюджету на реалізацію економічної функції держави				
Тема 10. Видатки бюджету на реалізацію економічної функції держави.	9	2	2	5
Тема 11. Видатки бюджету на агропромисловий комплекс	7	2	2	3
Розділ 5. Видатки бюджету на управлінську діяльність на рівні держави				
Тема 12. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.	13	2	4	3
Тема 13. Видатки бюджету на освіту	7	2	4	3
Тема 14. Видатки бюджетів на реалізацію управлінської та оборонної функцій держави.	7	2	4	3
Тема 15. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.	9	2	4	5
Всього:	135	30	50	55

Теми лекційних занять

<i>Тема</i>	<i>Год.</i>
Тема 1. Вступ. Сутність, призначення і роль бюджету держави	2
Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	2
Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	2
Тема 4. Бюджетний процес: теоретичні та організаційні засади	2
Тема 5. Бюджетний процес на державному рівні.	2
Тема 6. Бюджетний процес на місцевому рівні	2
Тема 7. Система доходів бюджету	2
Тема 8. Система видатків бюджету.	2
Тема 9. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів	2
Тема 10. Видатки бюджету на реалізацію економічної функції держави.	2
Тема 11. Видатки бюджету на агропромисловий комплекс	2
Тема 12. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.	2

Тема 13. Видатки бюджету на освіту	2
Тема 14. Видатки бюджетів на реалізацію управлінської та оборонної функцій держави.	2
Тема 15. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.	2
Усього	30

Теми практичних занять

<i>Тема</i>	<i>Год.</i>
Тема 1. Вступ. Сутність, призначення і роль бюджету держави	2
Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	2
Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	4
Тема 4. Бюджетний процес: теоретичні та організаційні засади	2
Тема 5. Бюджетний процес на державному рівні.	4
Тема 6. Бюджетний процес на місцевому рівні	4
Тема 7. Система доходів бюджету	4
Тема 8. Система видатків бюджету.	4
Тема 9. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів	4
Тема 10. Видатки бюджету на реалізацію економічної функції держави.	2
Тема 11. Видатки бюджету на агропромисловий комплекс	2
Тема 12. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.	4
Тема 13. Видатки бюджету на освіту	4
Тема 14. Видатки бюджетів на реалізацію управлінської та оборонної функцій держави.	4
Тема 15. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.	4
Усього	50

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Завдання для самостійної роботи

Не передбачено навчальним планом

8. Форми поточного та підсумкового контролю.

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу дисципліни

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Оцінювання знань студентів денної форми навчання з курсу здійснюється за результатами поточного та підсумкового контролю за такими критеріями:

Початковий рівень (1-3 бали). Відповідь студента фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Середній рівень (4-6 балів). Студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Достатній рівень (7-9 балів). Студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням,

узагальненням тощо), вмiє робити висновки, виправляти допущенi помилки. Вiдповiдь правильна, логiчна, обгрунтована, хоча у нiй бракує власних суджень.

Високий рiвень (10-12 балiв). Знання студента є глибокими, мiцними, системними; вмiє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (ii) навчальна дiяльнiсть позначена вмiнням самостiйно оцiнювати рiзноманiтнi ситуацiї, явища, факти, виявляти i вiдстоювати особисту позицiю.

Оцiнювання знань студентiв за письмовi (тестовi, самостiйнi) роботи здiйснюється вiдповiдно до критерiїв оцiнювання кожного виду робiт.

9. Методи навчання

Усний виклад матерiалу: наукова розповiдь, спрямована на аналіз фактичного матерiалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутнiсть певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з пiдручником та додатковими джерелами, iлюстрацiя – метод навчання, який передбачає показ предметiв i процесiв у їх символiчному зображеннi (малюнки, схеми, графiки та iн.).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна

1. Бюджетна система: пiдручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко, З. М. Лободiної. Тернопiль : ЗУНУ, 2020. 460 с.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України № 2456-VI вiд 08.07.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
3. Дем'янюк А. Перспективи бюджетної децентралiзацiї в контекстi свiтового досвiду. *Інфраструктура ринку*. Вип. 38. 2019. С. 318–322.
4. Дем'янюк А.В. Бюджетне планування та прогнозування: сучасний стан та перспективи здiйснення. *Причорноморські економічні студії*. Вип. 48. 2019. С. 58–62.
5. Казначейська система: пiдручник / за наук. ред. д. е. н., проф. А. І. Крисоватого, д. е. н., проф. О. П. Кириленко, Т. Я. Слюз. Тернопiль: ЗУНУ, 2020. 364 с.
6. Лободiна З. Бюджетний механiзм: концептуальнi засади та перспективи модернiзацiї : монографiя. Тернопiль : ТНЕУ, 2018. 412 с.
7. Лободiна З. М., Сидор І. П., Дем'янюк А. В. Бюджетна система у схемах i таблицях: навчальний посiбник для студ. першого (бакалаврського) рiвня вищої освiти / за ред. канд. екон. наук, доц. З. М. Лободiної. Тернопiль: ТНЕУ, 2017. 280 с.
8. Письменний В.В. Теоретико-методологiчні аспекти формування доходiв мiсцевих бюджетiв: монографiя. Тернопiль: ТНЕУ, 2018. 468 с.
9. Савчук С. В., Дем'янюк А. В., Лободiна З. М. Програмно-цiльовий метод бюджетування: навчальний посiбник для студ. другого (магiстерського) рiвня вищої освiти: навчальний посiбник. Тернопiль: ТНЕУ, 2017. 180 с.
10. Савчук С. В., Корнацька Р. М. Траєкторiя розвитку бюджетного планування в умовах децентралiзацiї. *Економіка. Фiнанси. Право*. 2018. №11/1. С. 19–23.
11. Савчук С., Дем'янюк А., Гупаловська М. Роль видаткiв мiсцевих бюджетiв України у забезпеченнi соцiально-екномiчного розвитку рiвню. *Вiсник ТНЕУ*. Вип. 4 (98). 2020. С. 52–64.

Допомiжна

1. Бюджетна система України: тренiнг-курс: навч. посiб. / [В. М. Опарiн, С. Я. Кондратюк, Є. О. Малiк та iн.]; за ред. В. М. Опарiна. – Київ : ДННУ «Академiя фiнансового управлiння», 2012. – 392 с.
2. Бюджетна система: Навчальний посiбник / [Баранова В. Г., Дубовик О. Ю., Хомутенко В. П. та iн.]; за заг. ред. В. П. Хомутенко. – Одеса: Вид-во Бартенєва, 2014. – 392 с.
3. Бюджетна система: Навчальний посiбник. Друге видання, перероблене i доповнене

/ І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / Харків: Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с.

4. Бюджетна система. Практикум: навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С.Я., Жибер Т.В., Коломієць Г. Б. та ін.] — К.:КНЕУ, 2015. — 454 [2] с.

5. Бюджетний менеджмент: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. – Тернопіль: Крок, 2015. – 522 с.